

Hoe werkt het als emeritering wordt uitgesteld, kerkrechtelijk en financieel?

Algemeen advies n.a.v. vragen uit de kerken

Vraagstelling

Een predikant gaat normaal gesproken met emeritaat als hij of zij de AOW-leeftijd bereikt. Is het mogelijk om de emeritering uit te stellen en hoe zit het dan met de emeritaatsuitkering?

Advies

- a. Uitstel van de emeritering is mogelijk als predikant en kerkenraad dat samen overeenkomen na het raadplegen van de gemeente.
- b. Bij oud-GKv-predikanten betekent dit dat de emeritaatsuitkering van VSE wordt uitgesteld; het is niet mogelijk deze al in te laten gaan terwijl de predikant nog in actieve dienst is. Voor oud-NGK-predikanten voor wie een pensioenvoorziening geregeld is bij PFZW ligt dat anders.

Overwegingen en achtergronden

1. De landelijke regeling B9 *emeritaat* noemt artikel 1.2 de mogelijkheid van uitstel: *wanneer kerkenraad en predikant dat wensen, kan de emeritering maximaal vijf jaren worden vervroegd of uitgesteld. De kerkenraad raadpleegt hierover de gemeente.* Uitstel van emeritering betekent verlenging van de roeping. Net als bij het roepen van een predikant betreft de kerkenraad de gemeente daarbij. Er moet in de gemeente voldoende draagvlak zijn voor het langer doorwerken van de predikant. En het moet het gezamenlijk verlangen zijn van predikant en kerkenraad. Er mag niet van één van beide kanten oneigenlijke druk worden uitgeoefend om tot zo'n besluit te komen.
2. Uitstel van emeritering betekent dat de kerk verantwoordelijk blijft voor het levensonderhoud van de predikant en zijn gezin (KO art. B6.2). Hij moet onbezorgd van het evangelie kunnen leven. Daarbij houdt de kerkenraad zich aan de materiële regelingen die het Steunpunt KerkenWerk (SKW) samen met de predikantvereniging |CGMV heeft vastgesteld (landelijke regeling B6 kerkelijke zorg voor de predikant, art. 1.1 en 2.1). De arbeider die langer werkt is zijn loon langer waard.
3. Vanaf de AOW-leeftijd ontvangt de predikant automatisch een AOW-uitkering en betaalt hij over zijn inkomen minder belasting. Er kan in goed overleg worden besproken in hoeverre de kerk dat doorberekent in de hoogte van het traktement. Er is echter veel voor te zeggen dat de kerk het traktement onverminderd blijft betalen: zijn extra inspanning voor de kerk mag gehonoreerd worden.
Mocht er wel een aanpassing van het traktement overeengekomen worden, dan kan hierover advies gevraagd worden bij het Steunpunt KerkenWerk.
4. Een predikant kan recht hebben op een pensioenuitkering. Voor predikanten uit de oude NGK is pensioenpremie betaald aan pensioenfonds PFZW. Een predikant kan ook recht hebben op pensioen vanuit een eerdere loopbaan. Het is wettelijk toegestaan de uitkering van een pensioen maximaal vijf jaar uit te stellen. Veel pensioenfondsen bieden die mogelijkheid. Of de predikant daarvoor kiest, is zijn eigen afweging. Laat een kerk die langer een beroep doet op haar predikant ook langer zijn traktement betalen, zonder zijn mogelijke pensioenuitkering hierop in mindering te brengen.
5. Voor een predikant uit de oude GKv ligt de situatie anders. De Vereniging Samenwerking Emeritering (VSE) is nadrukkelijk geen pensioenfonds (en mag zich van De Nederlandse Bank ook niet zo gedragen). Een predikant bouwt geen rechten op bij de VSE. De VSE is een vereniging van kerken. Ze betaalt geen pensioenen uit, maar is een onderlinge voorziening van de kerken waaruit kerken

met een emeritus-predikant het geld ontvangen om de emeritus te blijven onderhouden. Dat maakt het voor zo'n kerk mogelijk om daarnaast een predikant in actieve dienst te betalen.

6. Wanneer een kerkenraad en een oud-GKv-predikant overeenkomen dat hij langer doorwerkt, ontvangt de kerk nog niet de VSE-uitkering voor die predikant. Het uitkeringsreglement van VSE is daar helder over: *De VSE gaat pas over tot het vaststellen en verstrekken van de uitkering nadat zij in het bezit is van een getekend document waaruit blijkt dat de regionale vergadering goedkeuring heeft verleend aan de kerkenraad om de predikant emeritaat wegens leeftijd te verlenen.* Een VSE-uitkering ontvangen voor een predikant die nog doorwerkt past niet bij de opzet van de VSE. Een VSE-uitkering is niet bedoeld om een actieve predikant te betalen. Voor hulp aan een kerk die onvoldoende financiële middelen heeft om een predikant nog langer te betalen zijn er andere afspraken binnen het kerkverband (zie KO art E7.3 en bijbehorende landelijke regeling).

7. Wanneer een predikant geëmeriteerd is (en de kerk voor een oud-GKv-predikant dus de VSE-uitkering ontvangt), zouden predikant en kerkenraad wel kunnen overeenkomen dat hij (een deel van) zijn taken in de gemeente voortzet. Er zijn ook emeritus-predikanten die in een andere gemeente hulpdiensten verrichten of als interim-predikant functioneren tijdens een vacante periode. De kerk kan daar een vergoeding voor betalen. Afspraken daarover worden vastgelegd in een overeenkomst.

Als een predikant na zijn emeritering werkzaam blijft voor de kerk die hem emeritaat verleende, verandert wel zijn positie. Hij maakt geen deel meer uit van de kerkenraad en heeft niet meer de gedeelde verantwoordelijkheid met de ouderlingen 'om namens Christus de gemeente voor te gaan' (KO B1.2). De kerkenraad kan wel met hem afspreken dat hij als adviseur in alle kerkenraadsvergaderingen aanwezig is en inbreng heeft.

Voor toegespitste adviezen in concrete situaties kan contact opgenomen worden met de commissie kerkelijke adviezen via cka@ngk.nl

Commissie Kerkelijke Adviezen

Rob Vreugdenhil, algemeen secretaris

oktober 2025